

καπνόχορον· ἡ ἀναγκάζονται νὰ δείξωσι στιγμιαίαν ζωηρότητα διὰ ραπισμάτων ἐπὶ τῶν ὤτων, λακτισμάτων εἰς τὰς πλευράς, καὶ κακώσεων παντὸς εἶδους. Εἰσερχόμενός τις εἰς τὰς τῶν δούλων ἀποθήκας ταύτας, λαμβάνει τὴν πλὴν φιλικὴν ὑποδοχὴν παρὰ τοῦ σωματεμπόρου, ὅστις σπεύδει εἰς προὔπαντησιν, ἐκτείνει τὴν δεξιάν, καὶ βεβαιώνει τὸν ἀγοραστὴν περὶ τῆς καλῆς ποιότητος τῶν πραγματειῶν του. Πάραυτα ὑποχρεώνει τινὰς τῶν ἀδελῶν νὰ σταθῶσιν ὄρθιοι, καὶ μὲ τὴν ῥάβδον εἰς τὴν χεῖρα, κάμνει αὐτοὺς νὰ δείξωσι τὴν εὐκινησίαν των. Ἄλλ' ἂν οἱ ἀηδεῖς οὗτοι σωματέμποροι ἴδωσιν ὅτι ἐπισκέπτεσαι τὰ σπήλαιά των ἐξ ἀπλῆς περιεργείας, καταντῶσιν εἰς ἄκρον ὕβριστικοῦ τότε ἀρχίζουσι νὰ φλυαρῶσι κατὰ τῶν ἄλλοθενῶν, καὶ ἰδιαιτέρως κατὰ τῶν Ἀγγλων, λέγοντες ὅτι ἐπεμβαίνουν εἰς τὰς ὑποθέσεις των, καὶ ληστεύουν αὐτοὺς ἀπὸ τὰ νόμιμά των κέρδη!

Κατὰ τὴν πρώτην αὐγὴν καὶ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν βλέπει τις πολλὰς χιλιάδας δούλων περιπλαναμένων εἰς ζήτησιν ἐργασίας· αἱ ἀγοραὶ, ὡς καὶ ὁ λιμὴν, γέμουσιν αὐτῶν, καὶ μόλις δύναται τις βῆμα νὰ περιπατήσῃ χωρὶς νὰ ἐρωτηθῇ τί προστάζει. Οἱ δούλοι οὗτοι ἀναγκάζονται νὰ πρόβλεψωσι τὴν ἰδίαν τροφήν των, καὶ προσέτι νὰ φέρωσι καθ' ἡμέραν εἰς τὸν δεσπότην αὐτῶν διωρισμένην ἀργυρίου ποσότητα· ἂν δὲν φέρωσι ταύτην, ξυλίζονται· ἄλλ' ἂν κερδήσωσι περισσότερον, ἐμποροῦν νὰ τὸ φυλάττωσιν ὡς ἴδιον αὐτῶν, καὶ νὰ τὸ πληρώσωσιν ἄλλην τινὰ ἡμέραν, ὅποταν δὲν δυνήθωσι νὰ κερδήσωσιν ἄρκετά. Τὸν καιρὸν τῆς ἐν Ἰανείρῳ διατριβῆς ἡμῶν, εἶδομεν δούλους οἵτινες καθ' ἡμέραν ἔφερον εἰς τοὺς ἑαυτῶν δεσπότας ἐν Προυσικὸν τάλλαρον. Πολλοὶ δεσπότηαι στέλλουσι τοὺς δούλους αὐτῶν νὰ ἐργάζωνται εἰς τὰ γειτονικὰ λατομεῖα· ἄλλοι δὲ, καὶ ὄχι ὀλίγοι, ἀποστέλλουν αὐτοὺς εἰς ζήτησιν ἐντόμων, καὶ διὰ τοῦτο τὰ περικαλλέστερα ἔντομα εἶναι τόσον εὐθηνὰ εἰς τὸ Ῥίον Ἰανείρον. Ὁ ἀποκτήσας βαθμόν τινα ἐμπειρίας δύναται νὰ πιάσῃ ἀπὸ πεντακοσίων ἕως ἑξακοσίων κανθάρους τὴν ἡμέραν πλησίον τῆς πόλεως. Τὸ ἐμπόριον τῶν ἐντόμων δικαίως λογίζεται ἐπικερδέστατον, καθότι, ἐνῶ ἡμεῖς ἐκεῖ, ἐπωλοῦντο τρία τάλλαρα τὰ ἑκατόν. Τὸ ὠραιότερον εἶδος τῶν κανθάρων κατήντησε τώρα πολυζήτητον, ἀφοῦ αἱ κυρίαι τῆς Εὐρώπης ἤρχισαν νὰ καλλωπίζωσι μὲ αὐτοὺς τὸν ἱματισμόν των. Ὁ λεγόμενος ἀδαμάντινος κάνθαρος ἐζητεῖτο πολὺ δι' ἐπιστήθια καρφοβέλονα τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐπληρόνετο ὡς ἐξ δίστηλα.

Καὶ ἄλλας ὁμοῦς ὁδοὺς εὐρήκεν ἡ αἰσχροκέρδεια, δι' ὧν νὰ φθάσῃ μᾶλλον ταχέως εἰς τὸ παθοῦμενον. Τέκνα ἀποσπῶνται ἀπὸ τὸ στήθος τῶν μητέρων αὐτῶν, καὶ πωλοῦνται τριάκοντα ἕως τεσσαράκοντα δίστηλα. Ὁ δεσπότης τῶν δούλων πράττει καθ' ὅλα ὡς ἀγαπᾷ· κατ' ἀρέσκειαν συνδίνει καὶ διαλύει γάμους· ἀρπάζει τέκνα ἀπὸ τοὺς γονεῖς των, καὶ πωλεῖ ἄνδρα καὶ γυναῖκα εἰς τρόπον, ὥστε ποτὲ πλέον νὰ μὴν ἴδωσιν ἀλλήλους!

Η ΑΗΔΩΝ.

ΠΕΡΙ τῆς ἀηδόνος θέλομεν ὁμιλήσει σήμερον, περὶ τοῦ μικροῦ τούτου αἰδοῦ τῶν δασῶν. Τὴν ἔβραν τοῦ θέρους ἃς ἐνθυμηθῶμεν τὴν ἀνοιξιν, καὶ ἃς τέρψωμεν τὴν φαντασίαν μας, ἀναπολοῦντες τὰς τερπνὰς ἑαρινὰς στιγμὰς, ὅτε, ὑπὸ σύσκιον ἄλσος τὴν αὐγὴν καθήμενοι, ὁμοῦ μὲ τοῦ ὕδατος τὸν μουρμουρισμόν ἠκούομεν συνηνωμένα τὰ μελαγχολικὰ καὶ παιδρὰ ἄσματα τῆς ἀηδόνος. Καὶ ὅμως τίς ποτε ἤκουσεν ἀηδόνος φωνήν, καὶ δὲν ἐπροσπάθησε νὰ τὴν ἴδῃ διακόπτων τὰς μελιρρῦτους μελωδίας τῆς; Ἐξαίφνης τὸ ἄκοιψον πτέρωμα τοῦ μουσικοῦ τούτου, καὶ ἡ ἀπλότης τῆς ἐνδυμασίας του, προξενοῦν εἰς τὸ περίεργον ὄμμα μεγαλητέραν ἐκπληξιν. Τοιοῦτος εἶναι καὶ ὁ ἄνθρωπος· πολλοὶ ἀσυλλόγιστοι τὸν κρίνουν ἐξωτερικῶς, πλὴν ποῦ νὰ ἤξευρον ὅτι συνεχῶς ὑπὸ δυσγενῆ ἱματισμόν βράζουσι τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα . . . ! Ἄλλ' ἔστω.

Ἐπεθύμουν νὰ μάθω, τί σημαίνουν αἱ ὁμιλίες τῆς ἀηδόνος, αἱ ἀκατάπαυστοι αὗται νυκτεριναὶ καὶ ἡμεριναὶ συνδιαλέξεις τῆς. Ἡ ἀηδὼν ψάλλει καὶ εἰς τὸ κλωβίον, ὅπου ἀπὸ ἀσπλάγχχνους ἐραστὰς τῆς φωνῆς τῆς πολλάκις φυλακόνεται· οἱ σκληροκάρδιοι οὗτοι ὕστερον αὐτὴν ἕως καὶ τῶν ὀμμάτων*, διὰ νὰ μὴ διακόπτεται ἡ φωνή τῆς ὅταν εἰς ἀντικείμενόν τι προσηλόνωνται· εἰς τὴν φυσικὴν κατάστασιν, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι τὸ ἄρρεν ἀποτείνεται εἰς τὸ ἐν τῇ εὐώδει καὶ ἀνθηρᾷ φωλεᾷ καθήμενον θῆλυ.

Πολλοὶ τῶν διερμηνευτῶν τῆς διαλέκτου τῶν πτηνῶν καὶ ζῶων ἠρεσύνησαν τὴν τῆς ἀηδόνος, ἀλλὰ ματαίως.

Λέγουσιν, ὅτι ἡ ἀηδὼν ζητεῖ τὰς μοναξίας, ἀλλὰ τὸ πτηνὸν τοῦτο δὲν ἀπαντᾷ εἰς ἄλση ἔρημα, οὔτε εἰς ἔρη ἄγρια καὶ ἄδενδρα. Εἰς τὰ μέρη μας πολλὰ συχνὰ τὸ ἔαρ τὴν ἀπαντᾷ εἰς τοὺς κήπους, ὅπου πρῶτ' καὶ ἐσπείρας τέρπει τοὺς περιδιαβάζοντας μὲ τὸ ἡχῶδες καὶ πολυποίκιλον ᾄσμα τῆς.

*Ἐπισυνάπτομεν τὸ δημοτικὸν ποιημάτιον τοῦ Ἀ. Σούτσου, ἐπιγραφόμενον

ΤΟ ΤΥΦΛΩΜΕΝΟΝ ΑΗΔΟΝΙ.

Στὸ κλουβὶ φυλακωμένο, ἀηδόνι μου, θρηνεῖς,
Καὶ τὴν μουσικὴν φωνήν σου ἄρχισες νὰ λησμονῆς.
— Ἀνεξάρτητο στὰ δάση κελαδοῦσα μίαν φορὰ,
Κ' εὐφραῖνα τὴν φύσιν ὅλην πρὶν μὲ κόψουν τὰ περὰ·
Τώρα ὅμως σκληρωμένο,
Κλαίω, κλαίω τὸ καῦμένο.

Ἐβλεπα, πρὶν μὲ τυφλώσουν, τὴν κοιλάδα, τὸ βουνό,
Καὶ τὸ πράσινο λιβάδι καὶ τὸν ἄσπρον οὐρανόν,
Καὶ κοντὰ στὴν χρύα βρύσι καὶ στὴν τριανταφυλλιά
Γλυκὸς ζέφυρος κουνούσε τὴν εὐώδη μου φωλιά·
Τώρα ὅμως τυφλωμένο,
Κλαίω, κλαίω τὸ καῦμένο.

* Ὁ σπίνος τυφλόνεται παρομοίως διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Ἴδε Ἀποθ. Τόμ. Δ'. Σελ. 79.

—“Όταν ἴδῃ πῶς πηγαίνω στὸ κλουβὶ νὰ κλειδωθῶ,
Πρόβλεψα πῶς καὶ τὸ φῶς μου ἐμελλὰ νὰ στερηθῶ.
—Καλὰ πρόβλεψες” οἱ σκλάβοι πικροῦν στὰ σκοτεινὰ,
Καὶ μαζὴ μὲ τὴν δουλείαν καὶ τὸ σκότος ἀρχινᾷ.

Σκλαβωμένο, τυφλωμένο,
Ἀναστένανε καυμένο.

—Ἄν δὲν ψάλλω, καὶ τὴν λύπην κρατῶ μέσα μου κρυφῇ,
Μὲ θυμὸν ὁ τύραννός μου μὲ στερεῖ καὶ τὴν τροφὴν.
Τί νὰ κάμω κ' ἐγώ; Ψάλλω, καὶ μὲ τ' ἀναφυλλητὸ
Τῆς ἡμέρας ἀγοράζω τὸ πικρὸ μου φαγητό.

Σκλαβωμένο, τυφλωμένο,
Κλαίω, κλαίω τὸ καυμένο.

—“Όμοιοι μ' ἐσένα ἦτο κ' ἓνας Ψάλτης παλαιός·
Ἀηδῶν τοῦ Ἑλικῶνος, τῆς ποιήσεως θεός·
Πλὴν τυφλὸς καὶ πένης ἔως τὴν ἐσχάτην του πνοὴν
Μὲ τ' ἀρμονικὰ τοῦ μέλου κέρδιζε τὰ πρὸς ζωὴν,

Καὶ πτωχὸς καὶ τυφλωμένος
Ἐκελάει δ καυμένος.

[Ἐκ τοῦ Φιλολογικοῦ Κήπου.]

ΑΙ ΥΠΟΓΕΙΟΙ ΚΡΥΠΤΑΙ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ.

Ἐκ τῶν πολλῶν θαυμάτων, ὅσα πανταχοῦ σχεδὸν παριστάνει ἡ τεράστιος γῆ τῆς Αἰγύπτου, ἐν οὗ τὸ ἐλάχιστον εἶναι αἱ καταχθόνιοι κρύπται, ὅπου ἀνεπαύοντο τὰ σώματα τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων, ἀφοῦ διέτρεχον τὸ ἐπίγειον αὐτῶν στάδιον. Αἱ ἐκπληκτικαὶ πυραμίδες φαίνεται ὅτι ἀνηγέρθησαν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σκοπῷ, καθ' ὅσον δύναται τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῆς ὑπὸ νεωτέρων σαφῶν γενομένης ἐξερευνήσεως· ἀλλὰ περιοριζόμεθα νῦν εἰς τοὺς ὑπὸ τὴν γῆν ἐξωρυγμένους τύμβους, παρατρέχοντες τὰς ὑπὲρ αὐτῆς ἀνηγερμένας πυραμίδας.

Εἰς διάφορα μέρη τῆς Αἰγύπτου, καὶ τῆς Ἀνω καὶ τῆς Κάτω, ἀνεκαλύφθησαν ὑπόγειοι τύμβοι καὶ κρύπται. Διαφόρους ἐξέτασεν ὁ Βελζόνης, ὅτε διευθύνετο πρὸς τοὺς καταρράχτας τοῦ Νείλου· τὰς δὲ κρύπτας τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Νεκροπόλεως ἐπεσκέψθησαν διάφοροι περιηγηταί· ὅλων δὲ γενικὴν τινα ἰδίαν θέλομεν δώσειν ἐν βραχεὶ διαστήματι.

“Ἐξ ὅλων τῶν ἀρχαιοτήτων,” λέγει ὁ περιηγητὴς Κλάρκιος, “τῆς ποτὲ περιβοήτου ταύτης πόλεως (τῆς Ἀλεξανδρείας), ἥτις μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Καρχηδόνας ἐλογίζετο δευτέρα τῆς Ῥώμης κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸν πληθυσμὸν, αἱ κρύπται τῆς Νεκροπόλεως εἶναι αἱ ὀλιγώτερον γνωσταί, καὶ αἱ μᾶλλον ἀξιοθαύμαστοι. Ἡ αὐστηρὰ ἀπλότης τῆς κατασκευῆς των, καὶ ὁ χαρακτὴρ τῶν ἐν αὐταῖς Αἰγυπτιακῶν συμβόλων, ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὑπῆρχον πρὸ τῆς ὑπὸ τῶν Μακεδόνων θεμελιώσεως τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἐχρησίμευον δὲ καὶ πρὸς ἐνταφιασμὸν καὶ πρὸς θρησκευτικὴν λατρείαν—τὰ σκοτεινὰ καὶ ὑπόγεια σπήλαιά των ἤρμωζον ἄριστα εἰς τὰς τρεφομένας τότε περὶ τοῦ ἄδου δεισιδαιμονικὰς ἰδέας.”

Ἐπίγεια κοιμητήρια, ὅποια ταῦτα, εὐρίσκονται

πολλαχοῦ ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν καὶ ἀνατολικῶν παραλίων τῆς Μεσογείου, ἀποδεικνύοντα ὅτι τὰ αὐτὰ αἰσθηματά ἐπενήργουν εἰς λαοὺς καὶ ἔθνη μακρὰν ἀποκεχωρισμένα. Καὶ ἐπείκεινα δὲ τῶν ἀναφερθέντων ὁρίων, τὰ αὐτὰ λείψανα δύνανται νὰ παρατηρηθῶσι· διότι, ὡς εἶπεν ὁ Κλάρκιος, ὅπουδήποτε οἱ περιπλανώμενοι Φοινικεῖς ἐξέτεινον τὰς ἀποικίας των, εἰς τὰ ἀπώτατα μέρη τῆς Ἀφρικῆς ἢ τῆς Εὐρώπης, ἔτι καὶ εἰς τὰς πλέον μεμακρυσμένας νήσους τῶν ἀπογόνων των, τῶν παρὰ τὸν Ἀρκτῶν Ὠκεανὸν Κελτῶν, ἢ αὐτὴ ἀκριβὴς καὶ θρησκευτικὴ τήρησις τοῦ ἀρχαίου τούτου ἐθίμου δύναται ἀκόμη νὰ εὐρεθῇ.

Οἱ εἰσερχόμενοι εἰς τὰς ὑπογείους κρύπτας τῆς Ἀλεξανδρείας φροντίζουσι πάντοτε νὰ ἦναι καλῶς ἐφωτισμένοι ἀπὸ λαμπάδας καὶ μίτον ἢ σχοινίων. Κεῖνται δὲ οἱ τύμβοι οὗτοι περὶ τὸ ἐν ἡμισυ μίλιον ἐκ τῆς πόλεως πρὸς δυσμὰς. Ὀλόκληρος ἡ ἐγγὺς παραλία παριστάνει τὰ λείψανα τάφων, οἵτινες παρεβιάσθησαν, καὶ εἶναι τώρα εἰς κατάστασιν ἐρειπίων. Δεξαμένη τις, ὅπου τώρα εἰσέρχονται τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης, ὠνομάσθη Λουτρὸν τῆς Κλεοπάτρας, ἀλλὰ διὰ τοῖον λόγον ἀγνοεῖται· εἶναι δὲ τέχνης ἔργον, λατόμητος, καὶ ἴσως ἐχρησίμευεν ὡς λουτρὸν, ὅπου ἐνίπτοντο τὰ νεκρὰ σώματα πρὶν ταριχευθῶσι.

Ἡ ἀρχαία εἰσόδος εἰς τὰς κρύπτας ἐφράχθη πρὸ πολλοῦ, καὶ ἀγνοεῖται τὴν σήμερον· ὁ μόνος δὲ τόπος, δι' οὗ τώρα εἰσέρχονται, ἀντικρύζει τὴν θάλασσαν, πλησίον γωνίας τινὸς πρὸς βορρᾶν. Τὸ ἀνοιγμα εἶναι μικρὸν, καὶ κατεσκευάσθη διὰ τοῦ μαλακοῦ καὶ ἀμμώδους βράχου, εἴτε ὑπὸ γεωρῶντων ζῶων, εἴτε ὑπ' ἀνθρώπων ἐπιθυμούντων νὰ ληστεύσωσι τὰ κοιμητήρια. Ἡ εἰσόδος ἔχει μόνον ἀρκετὸν μέγεθος, ὥστε νὰ εἰσέλθῃ τις ἐπὶ τῶν χειρῶν καὶ γονάτων αὐτοῦ· ἀπαντῶνται δ' ἐνίοτε θῶες ἐξερχόμενοι τοῦ ἐνδοτέρου. Εἰς προφύλαξιν ἀπὸ τούτους καὶ ἀπ' ἄλλα θηρία, φέρουσι γενικῶς μεθ' ἑαυτῶν οἱ εἰσερχόμενοι πυροβόλα ὅπλα.

Ἀφοῦ εἰσέλθῃ τις εἰς τὸ ἀνοιγμα, καταβαίνων βαθμὸν, φθάνει εἰς τετράγωνον θάλαμον, σχεδὸν πλήρη χρώματος. Μικρότερα δωμάτια εἶναι λελατομημένα δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν, ἕκαστον δὲ τούτων περιέχει ἐπὶ τῶν πλευρῶν αὐτοῦ παστοὺς (niches) εἰς ἀπόθεσιν μουμιῶν. Ὅτε ὁ Κλάρκιος τὰ ἐπεσκέψθη, ὑπῆρχε τοσαύτη ἄμμος ἐπισεσωρευμένη εἰς ἅπαντα, ὥστε κατὰ δυσκολώτατον νὰ ἐξετασθῶσι.

Μετὰ τὸν πρῶτον θάλαμον, εὐρίσκει τις δεύτερον, εἰ μᾶλλον εὐρύχωρον, ἐπὶ τῶν τριῶν πλευρῶν τοῦ ὁποίου ὑπάρχουσι κρύπται, ἢ τύμβοι πρὸς ὑποδοχὴν μουμιῶν. Πρὸς δυσμὰς τοῦ δευτέρου θαλάμου ἄλλο τι ἀνοιγμα ἄγει εἰς τετράγωνον θάλαμον, χωρὶς τινα δοχεῖα νεκρῶν σωμάτων. Νοτιοδυτικὸς δρόμος φέρει ἐπομένως τὸν ὁδοιπόρον ἐπάνωθεν σωρῶν ἄμμου ἐξ ἐνὸς εἰς ἄλλον θάλαμον, οἵτινες ἐπὶ τοσούτον συνδέονται διὰ πολυπληθῶν διόδων, ὥστε χωρὶς τὴν ἐκ τοῦ μίτου βοήθειαν δυσκόλως ἤθελέ τις ἀννηθῇ νὰ ἐξέλθῃ.